

מתוך 'שיחה אוטוביוגרפית'

רדיו בי.בי.סי וויילס, 29.10.1954

לפני כשמונה מאות שנה, נסיך לבית אברפראו הביס את אויביו הוולשים והאנגלים בקולשיל, בין פלינט-סנדס להר הלקין. הוליוול, עיר הולדתו של אבי, ג'יימס ג'ונס, ממוקמת כשלושה מיילים צפונית-מערבית משדה הקרב. נדמה כי לעניין פעוט כגון הולדת בנו של ג'ון ג'ונס, טיח מטרפינון [שמה הוולשי של הוליוול], ב-1860, אין קשר של ממש לאותו קרב שנערך ב-1149 ובו ניצח אוויין גווינד האדיר. אולם גם אם הדבר אינו גלוי לעין, הקשר ממשי בהחלט; שכן אותו הניצחון סימל את תקומתו של חלק מבריטניה שהיה בשליטת האנגלים במשך למעלה משלוש מאות שנה. ואלמלא ארעה אותה התקומה במאה ה-12, כל האזור שמסביב להוליוול היה נותר בשליטתה של ממלכת מְרִסְיָה, ותושביו היו נעשים, כעבור כמה מאות שנים, אנגליים לגמרי מבחינת המסורת, הנומנקלטורה והרגש. אלמלא פסעה ההיסטוריה בנתיב בו פסעה, לא הייתי מדבר אליכם כיום, מתחנת הבי.בי.סי הוולשית, כאמן ששורשיו וולשיים. הנה רואים אתם באיזו מידה הזהות של כמה מאיתנו תלויה בחוט השערה, וכיצד עשויים מקרים שאירעו בהיסטוריה הרחוקה להיות בעלי משמעות מכרעת עבורנו במובן האינטימי ביותר, וכיצד יש ביכולתם לעצב מאפיינים מהותיים באישיותנו. [...] איני יודע הרבה על משפחתו של אבי, למעט העובדה שבני משפחתו, משני הצדדים, דיברו וולשית, ושם הנעורים של סבתי היה גם כן ג'ונס. סבי נולד באסקייביוג, הוא בחר לעצמו את השם ג'ונס, הוא היה טייח שביתו וסדנתו היו בהוליוול. תחילה, נדמה לי, בתוך העיירה עצמה ולאחר מכן מעליה, על גבעת פֶן-אָ-בֶּל, במקום אשר מעברו האחד נשקפים מישוריו של חצי האי וויראל ומעברו השני גבעות קלווידיאן. דתה של המשפחה היתה הדת של הכנסייה האנגליקנית. אבי עבד כשוליית-דפס בהוליוול. לאחר מכן הוא עבד בליברפול ובשנות השמונים הגיע ללונדון. נדמה לי שהוא סיפר שעמד בצומת הרחובות פליט ו-וויטפריירס כאשר

התנועה נעצרה משום שנערי-העיתונים צעקו שגנרל [צ'ארלס] גורדון מת. וכך הייתה לונדון לביתו, ומלאכת הדפוס למלאכתו. וב-1888 הוא נשא לאישה את אליס אן ברדשאו, בתו של בעל-מלאכה מגדות התמזה שהתמחה בבניית תרנים וגלגלות ושאותו, סבתי, הייתה באופן חלקי ממוצא איטלקי. כשנולדתי אבי כבר פיקח על ההדפסות בבית הדפוס ופירוש הדבר שגדלתי בבית שבו העמוד המודפס ומלאכת העיטור שלו היו דבר מובן מאליו וניתן להניח כי הייתה לכך השפעה על התעניינותי המוקדמת ברישום. [...] היוול, המשורר-המצביא, בנו של אווין גווינד, התרגש מיופייה הטבעי של חלקת הארץ בה הצעיד את חיילותיו האימתניים ואהב את תווי הנוף ואת יפי קצף הגלים המבהיק ואת יופיים של כלי-זין בוהקים וגלימות ארגמן וחמוקיים לבנבנים ושחפים לבנים, אולם ערות-חושיו העילאית לא היתה מצמחת לנו ולו שורה אחת משירו המפורסם בשבחה של צפון וויילס אלמלא אהב תחילה צורת-אמנות מסוימת ואלמלא שלט באותה הצורה או שמא מוטב לומר טרח ופיתח שליטה באמנות המורכבת ומרובת האילוצים עד למאוד של הפרוסודיה הוולשית של המאה השתיים עשרה. אולם העיקרון אותו אני מבקש להמחיש לכם תקף לגבי כל צורות האמנות. האמן, לא חשוב מאיזה סוג או מאיזה תחום, מוכרח להתרגש מטבעה של אמנותו – אחרת לא יוכל לעורר בנו רגש על-ידי הדימויים אותם הוא מבקש להעלות, לגלות, להציג ולייצג באמצעות חומר כזה או אחר, באמצעות פעולתה של אמנות כזו או אחרת. האמן אינו בהכרח ער יותר מידידיו וקרוביו ליופיו של הטבע, אולם הוא האדם הער מכל לטבעה של אמנותו. [...] כפי שמספר סר אייפור וויליאמס, משורריה של וויילס, בעת קדומה יותר, נהגו לכנות את עצמם 'נגרי שירים'. נגרות מרמזת על הרכבה או התאמה, וכפי שידוע לכם, ביסודה, המילה האנגלית *artist* מתייחסת לאדם שעורך התאמות מסוג כלשהו. [...] כפי שכבר ציינתי, היו לי בהחלט דעות לגבי מהו הדבר שצריך להיות: "דבר" שיש לו תכונות מופשטות המביאות אותו לכדי לכידות, ואשר בלעדיהן הוא איננו קיים. מעבר לכך שהוא מציג דבר-מה, הוא אף מייצג דבר-מה. ואם הדבר נכון לצורת אמנות אחת, הנחתי כי יהיה נכון גם לאחרת.

(מאנגלית: יהודה ויזן)